כיתה ו' | תנ"ך | שיעור 1 מתוך 3 | 45 דק' | שמואל ב ה, א; ה, ג-ז; ה, ט-י

"וימשחו את דוד למלך": מחברון לירושלים

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו איך דוד הופך ממלך יהודה בחברון למלך על כל ישראל.
- התלמידים יחשבו לפי הפסוקים כמה שנים מלך דוד, ואיפה.
- התלמידים יסבירו את חשיבות כיבוש ירושלים, "מצדת ציון, היא עיר דוד".

❓ השאלה הגדולה של היחידה

מה עושה מלך לטוב?

בכל שיעור כותבים על הלוח "מעשה טוב" ו"רגע קשה" של דוד, ובסוף היחידה דנים: מה הופך מלך לטוב?

🧪 פתיחה

מפה של ארץ ישראל על הלוח: מסמנים את חברון ואת ירושלים. שואלים: למה, לדעתכם, מלך ירצה להעביר את הבירה שלו לעיר חדשה?

📖 הסבר למורה

אחרי מות שאול, דוד מלך בחברון על שבט יהודה. בפרק ה "כל שבטי ישראל" באים אליו לחברון ואומרים "הננו עצמך ובשרך אנחנו" (ה, א). זקני ישראל כורתים איתו ברית, "וימשחו את דוד למלך על ישראל" (ה, ג).

הפסוקים נותנים חשבון: דוד היה בן שלושים במלכו ומלך ארבעים שנה: בחברון שבע שנים ושישה חודשים, ובירושלים שלושים ושלוש שנה (ה, ד-ה). זו הזדמנות לתרגיל חשבון קטן.

דוד כובש את "מצדת ציון" מן היבוסי, והיא נקראת "עיר דוד" (ה, ז, ט). הפסוק "וילך דוד הלוך וגדול, וה' אלהי צבאות עמו" (ה, י) מסכם את ההצלחה. פסוקים ו ו-ח (העורים והפסחים) קשים להבנה ולא נלמדים כאן; אם תלמידים שואלים, אפשר לומר שהמפרשים נחלקו בפירושם.

זרמים: חמ"ד: ספר שמואל ב נלמד בכיתה ו' (לצד ספר דברים). ממלכתי: ספר שמואל נלמד בחטיבת הביניים, ואפשר להשתמש ביחידה כמבוא קצר בכיתה ו' או ז'.

📜 הפסוקים (מתוך מכון ממרא)

שמואל ב ה, א

(א) וַיָּבֹאוּ כָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אֶל-דָּוִד--חֶבְרוֹנָה; וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר, הִנֵּנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ.

שמואל ב ה, ג-ז

(ג) וַיָּבֹאוּ כָּל-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמֶּלֶךְ, חֶבְרוֹנָה, וַיִּכְרֹת לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן, לִפְנֵי יְהוָה; וַיִּמְשְׁחוּ אֶת-דָּוִד לְמֶלֶךְ, עַל-יִשְׂרָאֵל.

(ד) בֶּן-שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד, בְּמָלְכוֹ; אַרְבָּעִים שָׁנָה, מָלָךְ.

(ה) בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל-יְהוּדָה, שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים; וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ, שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה, עַל כָּל-יִשְׂרָאֵל, וִיהוּדָה.

(ו) וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם, אֶל-הַיְבוּסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ; וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר, לֹא-תָבוֹא הֵנָּה, כִּי אִם-הֱסִירְךָ הַעִוְרִים וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר, לֹא-יָבוֹא דָּוִד הֵנָּה.

(ז) וַיִּלְכֹּד דָּוִד, אֵת מְצָדַת צִיּוֹן--הִיא, עִיר דָּוִד.

שמואל ב ה, ט-י

(ט) וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצָדָה, וַיִּקְרָא-לָהּ עִיר דָּוִד; וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב, מִן-הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה.

(י) וַיֵּלֶךְ דָּוִד, הָלוֹךְ וְגָדוֹל; וַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת, עִמּוֹ.

⚖️ כתוב / מפרשים

בטור הימני מה שכתוב בפסוק במפורש. בטור השמאלי פירוש אפשרי, ובו כתוב של מי הפירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 כתוב (מה הפסוק אומר במפורש)	🔍 מפרשים (פירוש אפשרי, ושל מי)
(ה, א) „הננו עצמך ובשרך אנחנו“	*פירוש אפשרי:* השבטים אומרים: אנחנו משפחה אחת איתך, ולכן אתה מתאים להיות מלך כולנו.
(ה, ג) „ויכרת להם המלך דוד ברית“	גם למלך יש התחייבות כלפי העם, לא רק לעם כלפי המלך.
(ה, י) „וילך דוד הלוך וגדול“	*פירוש אפשרי:* ההצלחה של דוד הדרגתית, והפסוק מייחס אותה לכך שה' עמו.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: מפה, תנ"ך או דף פסוקים, דף העבודה

1. פתיחה: מפה, חברון וירושלים (6 דקות)
2. קריאה של ה, א-ה ותרגיל חשבון: כמה שנים מלך ואיפה (12 דקות)

3. קריאה של ה, ו-י: כיבוש מצדת ציון (8 דקות)
4. דף העבודה (12 דקות)
5. סיכום: "מעשה טוב" של דוד על הלוח (7 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. איפה מלך דוד לפני שנמשח על כל ישראל?
2. כמה שנים מלך דוד בסך הכל?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. מה פירוש "הננו עצמך ובשרך אנחנו"?
2. למה, לדעתכם, הכתוב מדגיש שדוד כרת ברית עם הזקנים?

הערכה (מה דעתי?)

1. אם הייתם זקני ישראל, מה הייתם מבקשים מהמלך החדש בברית?

🏁 סיכום השיעור

כותבים על הלוח "מעשה טוב: מאחד את השבטים וכורת ברית עם העם (ה, א-ג)".

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. דבר אחד שלמדתי היום: _____
2. שאלה אחת שעדיין יש לי: _____

💡 הערות למורה

מהפסוקים: 7.5 שנים בחברון ועוד 33 בירושלים יוצאים 40.5. הכתוב מעגל ל"ארבעים שנה". זו שאלת אתגר טובה בדף העבודה.

📝 בדף העבודה

תרגיל חשבון על שנות המלוכה, שאלות הבנה, מפה קטנה ו★ שאלת אתגר. מחוון מלא בעמוד השני.

מקורות

- שמואל ב פרק ה (מכון ממרא)

מחוון למורה

מחוון: דוד מלך על כל ישראל

1. בן 30 · 7 שנים ו-6 חודשים · 33 שנה · כ-70 (30+40).
2. ב. "הננו עצמך ובשרך אנחנו"
3. את מצדת ציון; קרא לה "עיר דוד".
4. "וה' אלהי צבאות עמו".
5. 40 שנה ו-6 חודשים. הכתוב מעגל למספר שלם (ארבעים). לקבל כל הסבר הגיוני.